

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 20.

V Celovcu 25. oktobra 1870.

Leto II.

Mladi gozdnar.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

Če si mislimo prijetno zeleno dolinico, po kateri se vije bister potok, krog in krog obdano z ne ravno visokimi, pa gosto obraščenimi hribi, sredi dolinice, koj pri potoku, majhno pa čedno leseno hišico in krog nje sadni vrt, imamo pred seboj oni čarobni, idilični obraz, ki je najljubši predmet povestničarjem, pesnikom in slikarjem. Pa kaj bi tudi ne bil, saj nam takov kraj daje najlepšo snov, da slikamo človeško življenje v priprostem, pa vendar zadovoljnem stanu. Vse je tukaj naravno, vse v tako prijetnem soglasji, kakor si človek le misliti more; kar nič ni posiljenega in ponarejenega.

Blizu tako stanovanje je imel ogljar Cepovnik. Hiše njemu niso stavili Furlanje in Lahi, in tudi nobene ga izvedenega mojstra ni potreboval. Sam je obtesal hlode, naredil obvod in počasi je izrastla hiša, ki je popolnoma zadostovala njegovi družini. Razpoke med kladami je zamašil ali z mahom, ali pa z ilovico, kakor se mu je bolj prav zdelo, in ker je bil na sejmu nekaj steklenih šip premalo kupil, poravnal je te malenkosti bodi si s praprotjo, ali pa s kakim starim klobukom. Kaj mu je bilo mar, da le ni zanašal veter dežja in snega v sobo. — Za hišo je bil majhen blevec za koze, in vse stanovanje je obsenčeval vrt, v katerem so rastle že stare bruške samorašnice in jabelke kosmačice. Nekaj korakov za hišo si je bil Cepovnik iz smrekovih skorij napravil lopo, v kateri je čepel noč in dan z majhno pipico v ustih ter zadovoljno opazoval, kako lepo se kuri ogljenica.

Cepovnik je bil srečen mož, kolikor je mogoče človeku srečnemu biti na tem svetu. Živel je s svojo soprogo že mnogo let v blagi zakonski ljubezni in edini sin Tone, že precej trden fant, delal mu je mnogo veselja na stare dni, kajti bil je ubogljiv in priden, toraj mu je mnogo pomagal pri delu. Hodil je z očetom v gozd sekati drva, pomagal jim jih cepiti in kedar je bilo oglje kuhano, naložila sta ga na vožiček ter ga samotež peljala v mesto na prodaj.

S pridnostjo in varčnostjo si je ogljar prihranil lepe denarce in po okolici se je sploh govorilo, da je Cepovnik bogat mož, kteremu bi že ne bilo več treba ubijati se na stare dni z ogljarijo, temuč bi lahko živel brez skrbi do smrti; ali možek, ki ni bil vajej stopanja, delal je, kakor prej, od jutra do noči, ter si mislil: „Bog vedi, kaki časi še pridejo? Česar sam ne bom potreboval, saj imam koga, kteremu zapustim; vsaj ne bo mogel sin reči, da sem ga na golem pustil.“

Nekega večera, ko je že davno bilo solnce za hribe in je že mesec svetil skozi drevje, sedela je oglarjeva mala družinica pri smrekovi mizici pod visoko hrushko ter večerjela. Pod hišo je šumljal potok, v katerem so se lesketale zvezde, na zgornji strani pa se je kvišku

vil sivkasti dim iz ogljenice, ki se je zgubljal v kolo-barih po zraku.

„Nocoj je svetla noč“, djal je Cepovnik izdehaje, ko je položil leseno žlico po mizi ter odmolil „očenaš“ in „češčenasimarijo“, „Tone, če te ni strah, pojdi k ogljenici nekoliko pogledat, jaz bom pa drva spravil z drče doli, potlej bova pa jutri zjutraj koj drugo pričela.“

„Ni me strah ne“, reče fant ter ogrne zakrpan „prušto“, na katerem je sedel, „saj bojo mati na vrtu, vi pa tudi ne boste daleč od doma.“

„No, tedaj le pojdi, pa glej, da ne boš kake neumnosti uganjal, da mi oglja ne spridiš.“

Ravno sta hotela oče in sin oditi, ko pride izza hiše simo velik bradat mož v lovski obleki, in dvocevna puška mu je ob plečih visela.

„Dober večer! oče, kakor vidim ste ravno povečerjali“, pozdravi lovec gospodarja, ki je ravno popravljal preramnice pri starem košu.

„Bog daj dober večer! Kam pa ste se vi namenili tako pozno, gospod gozdnar? Mislite še morda kako žival nocoj ubiti? — E, tukaj ne bo zajca, imajo lisice gori-le pod skalo mladiče, ta nemarnost pa vse prežene.“

„Zajca vem da ne bo tukaj, ali čakal sem jazbeca pri vašem zelniku, pa ta grdoba kar ne gre iz luknje, menda mu smodnik smrdi. — Hotel sem nocoj domu, pa zapoznilo se mi je že in kakor sem zvedel, je gori za goró mnogo gozdnih tatov, ki me imajo dobro v želodec, torej bi ne bilo ravno varno samemu kreniti jo tje čez. Saj vem, da imate pri vas kaj prostora, bom pa tukaj ostal, saj jutri moram nekoliko pogledati po gozdu, če ni kje kake škode.“

„O, le ostanite, le“, pravi ogljar, „tu-le gori pod streho vam bom napravil posteljo. Ravno včeraj sem nanosil gori sená, prav dobro se bo spalo.“

Ker je bil grajšinski gozdnar jako prijazen in zgovoren mož ter je vedel kaj novega povedati, pozabila sta oče in sin popolnoma na ogljenico in drva, ter ostala na vrtu pod hrushko. Po raznih pogovorih pravi slednjič gozdnar: „Veste oče, kaj sem si te dni izmislil? — Vaš Tone je sedaj ravno pravšen za-me, prav potreboval bi ga, ker sam ne lazim rad po hosti; ali bi ga ne hoteli dati meni v poduk? Trpljenja ne bo imel posebnega, saj po gozdih šariti je že vajej, torej mu bo vse to le igrača, razen tega pa ga imate skorej kakor doma, ne bo vam treba nobenih skrbi zaradi tega, vsako nedeljo vas lahko obiše. Jaz ne bom dolgo opravljal te službe, ker sem že prestar, torej bi bilo dobro, da bi si pridobil vrednega naslednika in ta bi bil vaš sin. Gozdnarska služba ni preslaba, lahko si prihrani lep denar.“

„I no“, pravi Cepovnik zmajaje z ramama, „dobro bi bilo, dobro, ko bi se fant kaj privadil, bi vsaj včasih lahko iz gosposke sklede zajel. Sicer ga bom doma zelo pogrešal, pa ko bi ga vi k sebi vzeli, bilo bi mi pa tudi prav. Kaj pa ti praviš k temu, mati?“ —

„Dolčas bi mi bilo po Tončku, ali rada bi pa tudi videla, ko bi prišel v grad, potlej bi tako-le suknjo nosil, kot jo imajo gospod, z zelenim zavratnikom, prav brhek bi bil“.

Stariši so radi ustregli gozdnarjevim željam, kajti vedeli so, da je dober mož, ki bo skrbel za njenega sina kot za svojega.

Drugo jutro se je Tone poslovil od starišev, ki so mu dali še mnogo podukov, kako naj se vede, da naj pridno sluša gospoda itd., in zapustil je domačo hišico in ogljarijo, kjer je preživel mlada leta. S solznimi očmi so ga oče in mati spremili do grada in mu ondi dali še blagoslov, potem pa je odšel deček z lovcom v temni gozd, ktere ga je že tolikokrat z očetom prehodil.

Tonetu se je gozdnarsko življenje jako prijetno zdelo. Učil se je poznati razno lesovje, gozdna zelišča in škodljive mrčese. Gozdne živali in razne ptiče je poznal že od mladih nog, ali tukaj se je naučil še bolj natanko spoznavati njihov prid in njihovo škodljivost. Sploh rečeno, gozdnarsko življenje je bilo kakor nalašč zanj. Vsak kraj si je natanko zapomnil v gozdu, kamo zahajajo najraje srne, kamo zajci itd., kje stoji najboljša hrastina, kje bukovje in smrekovje. Le nekaj se mu je zdelo nerodno. Življenja v gradu se ni mogel privaditi. Vse se mu je zdelo nekako tuje in smešno, mnogih običajev, ki so bili tu v navadi, ni pred poznal, doma ni bil takovega vajen. Grajšček ga je jako rad imel zaradi njegove marljivosti, ali Tonetu je bilo najljubše, kedar je lazil z gozdnarjem po gozdih in ni prišel cel dan v grad; zadovoljen je bil s kruhom in kakim koščikom mesa, ki ga je vzel seboj v lovski torbi.

Nekega dne sta celo božje popoldne lazila z gozdnarjem po hosti; zasledila sta bila namreč tatinske lovce, ki pa so jima urno pete odnesli. Proti noči že prideta do majhne tratice daleč v gozdu, kjer je stala grozno debela, stara hoja.

„Tú-le me počakaj, Tonče“, pravi mu gozdnar, „jaz grem pogledat tú-le doli po robu, kamor se rade hodijo srne past, morda zalezem kacega potepina na preži“. Gozdnar odide, Tone pa sede na pol trohnel štor, položi puško kraj sebe in čaka, da se povrne gospod. —

Noč je že popolnoma nastala, pa gozdnarja le ni bilo nazaj. Po nebu so se podili črni oblaki, da ni bilo videti nobene zvezde, in drevje po gozdu je vihar majal in pripogibal, da je škrtalo in pokalo, kot bi se hotelo vse polomiti. Tonetu je že skrbelo, kaj počne gozdnar, da ga ni, razen tega pa se je tudi bal nevihte, ki se je vedno bolj približevala.

Sam ni vedel, ali bi še dalje čakal, ali bi se odpravil naproti gozdnarju. Slednjič pa se mu je zdelo le predolgo, torej vzame puško in gre po ravno oni poti navzdol, koder je šel gozdnar. Dolgo je šaril po hosti, sedaj navkreber sedaj navzdol, večkrat je tudi zabrlizgal, pa živa duša ni se mu oglasila. Nemirno je dalje dirjal po gozdu in slednjič pride na majhen holmec, ki se mu je zdel popolnoma neznan. Hudno vreme se je približalo, dež je curkoma začel liti. Tone je klical, kar je mogel, ali nihče se mu ni oglasil, le vihar mu je bučal na ušesa. Rad bi bil ustrelil ter dal s tem znamenje, pa puška je bila zamočena in smodnik se ni hotel uneti. Kaj je bilo začeti? Tukaj prenočiti v tako strašni noči, kjer nima nobeno drevo dovolj strehe zoper hudo ploho?

„Gozd vendar ne bo tako velik, da ne bi prišel

na plano noč do kake hiše, in ondi mi bodo že vedeli povedati, kam naj se obrnem, da pridem v grad“. Tekel je dalje, kar so noge dale, pogosti blisek mu je razsvetljeval sedaj pa sedaj okolico, ki mu je bila čisto tuja.

Slednjič zagleda, precej daleč še, velik ogenj. „Ondi so morda pastirji, ali pa drvarji“, djal je sam pri sebi, „oni mi bodo pokazali pot, ali pa me vsaj vzeli pod streho“. In še bolj je pospešil korake na ravnost proti oni strani, od koder je žarél ogenj.

Pa kako se prestraši, ko pride blizu. Krog ognja so sedeli grdi kosmati in čudno oblečeni ljudje. Eden med njimi je imel veliko čutaro ter dajal drugim piti. Nekteri so krožili s hripavim glasom grozno dolgočasne pesmi, kakor bi se čuki drli, drugi pa so pušili iz dolzih pip in mirno zrl v ogenj, kjer se je nekaj peklo.

Tone je bil komaj streljaj od njih. Strah ga je tako prevzel, da so mu drgetali vsi udje. „Bog vé, kdo so ti ljudje? Morda so Ciganje ali pa Turki, kakor so mi včasih mati pravili, da so tudi tako grdi“, tako si je mislil ubogi dečko. Varno se je splazil pripognjen za grmovjem nazaj ter mislil bežati, ali zdajci ga ustavi velik hrust, ki je menda stražil okrog, ter ga ne pusti dalje. Tone se je hotel braniti, ali njegovi premladi udje niso zadostili trdnemu korenjaku. Izvil mu je orožje iz rok, prijel ga zadej za kolar ter ga tiral k svojim tovarišem, ki so osupnjeni gledali mladega dečka. Dolgo so se pogovarjali, ali Tone ni prav nič razumel, kaj. Potem mu zvežejo roki na hrbtu ter ga vržejo na kup listja, ki je bilo zraven.

Tone je pokleknil in na tihoma molil k ljubemu Bogu, kakor so ga vedno mati učili, da bi ga obvaroval vse nesreče in mu še ohranil mlado življenje; kajti mislil si ni nič drugače, nego da ga bodo spekli in pojedli za večerjo, in morda je ravno to meso, ki se sedaj cvré na ognju, kako človeško bedro. Dež je počasoma pojenjal, in deček je utrujen od hoje in ves premočen do kože, zadremal v listji.

Pa kmalu ga prebudi iz spanja trd udarec. Oni, ki ga je sinoči zasačil, potegnil ga je iz listja ter ga neusmiljeno suval po tleh, da je Tone vsled hudih bolečin jel milo jokati. Naložili so mu na pleče težko culjo in Tone je osupnjen opazoval prt, v katerem je bilo navezano blago. Bila je to prazna ruta njegove matere, katero so nosili ob nedeljah. Dobro jo je poznal, kajti še kot mali deček je imel veliko veselja nad njo zaradi velicij rudečih rož, ki so jo kinčale, in kedar so jo mati deli za vrat, pripovedovali so mu vselej, da je to prva ruta, ki so jim jo kupili oče pred svatovščino, ter da jo zategadel tako skrbno hranijo.

Kdo more popisati Tonetov strah? Prepričan je bil, da je med roparji, ki so okradli njegove stariše, morda celo umorili, ali pa Bog vedi kaj počeli z njimi. Če pa so še pri življenji, bodo li mislili, da je njih sin prišel v roke ravno onim tolovajem, ki so odnesli njihovo blago? Na glas je začel jokati in ni se zmenil za groženje roparjev, ki so mu žugali z noži, ako ne bo molčal. Noge so ga že bolele, da jih je komaj premikal, pa tolovaji so ga le suvali dalje; še le, ko je popolnoma onemogel, odložili so mu težko breme, potem pa ga vleкли seboj.

Več dni in noči so hodili, pa vedno le po gozdih, in Tone ni prav nič vedel, proti kateremu kraju gré, saj ni bil razen v mestu in gradu še celo življenje nikjer. Kam ga tirajo in kaj namérjajo z njim, ni si mogel nič prav misliti.

Neko noč so prišli na rob velicega smrekovega gozda in pred njimi se je širila prostorna planjava, pa vasi vendar ni bilo nikjer nobene videti. Roparji so zakurili ogenj pod debelim hrastom, potem pa se polegli krog ter povživali vino in meso, kar so imeli seboj. Tone se ni hotel ničesa dotakniti, vlegel se je znak nekoliko stran in gledal po širini. Slednjič so se tudi roparji polegli krog ognja in vinski duh jih je tako omamil, da so kmalu jeli smrčati.

Tone ni spal. Videl je, da bi bila sedaj lepa priložnost pobegniti; ali kam jo mahniti, da ne bi ga dobili, ker ni videti nikjer nobene hiše? Ako bi ga prežgodaj pogrešili, bilo bi gotovo po njem. Razen tega je imel tudi roki zvezani in to bi dokaj oviralo tek. Nekaj časa premišljuje, kar zapazi v hrastovem deblu zasajen nož, ki so ga roparji pozabili zvečer izdreti. Tiho se splazi tje, skloni se nekoliko kvišku, da je dosegl od zad z rokama ostrino in pri dolgem prizadevanju se mu je sponeslo, da je prerezal vrv, s katero je bil trdo zvezan.

Sedaj je bil prost. Urno je segel po svojo dvocevko in lovsko torbo, ki sta ležala pri ognju, ter se splazil varno, kakor je delal večkrat v gozdu, ko je nastavljal pticem, da še skorej slišati ni bilo njegovih stopinj, do bližnjega grmovja.

Še enkrat se je ozrl, če ga nikdo ne čuti, potem pa jo je pobegnil na ravnost skozi gozd blizo proti oni strani, od koder so bili prišli.

Ves spehan pride že proti jutru na majhno višino in glej! spodaj je stala prijazna cerkvica in nekaj hiš. Hvaležnega srca poklekne Tone, povzdigne roke in moli k Bogu, ki ga je tako čudodelno rešil roparjev.

Prišel je v vas, ali ljudje, ki so ga srečevali, zdeli so se mu čisto tuji, vse drugače so bili oblečeni, nego pri njem doma. Tega in unega je poprašal, naj bi mu pokazal pot, po kateri bi najprej prišel domú, ali vsakdo je glavo zmajal in šel dalje.

Slednjič pride do cerkve, iz ktere je ravno prišel star mož v črnem talarji. Tone se mu urno približa in duhovnik ga prijazno popraša, sicer ne v domačem, pa vendar razumljivem jeziku, kaj bi rad. Naglo mu naznani vse, kar se je z njim godilo.

„Tvoj stan, dečko, je sedaj res milovanja vreden“, pravi na to mož, „kakor sodim po tvojem jeziku in kraju, o katerem mi praviš, imaš še grozno daleč do doma. — Veš, jaz bi ti nekaj drugega svetoval, ako me hočeš vbogati. Domú ne moreš, ker nimaš nobenega božjaka v žepu in tudi pot bi bila težavna sedaj na zimo, ker si slabo preskrbljen z obleko. Naš grajščak, gospod Miroslav, išče pripravnega gozdnarja in ti bi bil morda ravno pripraven za-nj, saj praviš, da si bil tudi gozdnar. Priporočil te mu bom, in kedar si prisluži dovolj denarjev, potem jo lahko kreneš, kamor ti je ljubo.“

Kdo je bil bolj srečen, nego Tone! Solznih oči je poljubil duhovniku roko, ki mu je velel seboj v sobo. Še vé da, naj raji bi bil šel koj, da bi pozvedel, kaj je s stariši, ali upal je, da si bo kmalu toliko prislužil, da se potem neutegoma poyrne domu. —

Grajščak je rad vzel Toneta v službo, in ker je bil fant bistre glave ter je že precej dobro razumel gozdnarijo, prikupil se mu je takó, da ga je prosil, naj bi ostal za vselej pri njem, ker si je njegov poprejšnji gozdnar drugej službo izvolil, ter nima sedaj nobenega, kteremu bi smel popolnoma zaupati.

Tone ni bil nikakor pri volji vedno ondi ostati,

ali ker se je že zima približevala, sklenil je ostati do pomladi.

Pridno in skrbno je opravljal svojo službo in grajščaku Miroslavu se je od dne do dne bolj prikupil. Naglo so mu potekli zimski dnevi in prišla je pomlad, ktere je že tako željno pričakoval.

Nekega jutra, še precej zgodaj, pride Tone uno stran gozda do majhne krčme kraj ceste. Žejalo ga je že, torej stopi nekoliko tje, da bi se pokrepčal.

Pred hišo je stala lepa kočija in dva dobro rejena belca sta razkopavala nemirno tla s kopiti, že težko pričakovaje, da bi zopet odrinila dalje. — Tonetu se je zdela kočija nekako znana, še bolj pa konja, prav tako je imel njegov poprejšnji gospod grajščak, ali kako bi ta tū sem prišel? to ni mogoče, saj ima kdo drug tudi lahko tako kočijo in take konje.

Stopil je v sobo in kako se zavzame! Pri mizi je sedel, — kdo drug, kot njegov prejšnji gospodar. Tone je od začetka mislil, da se mu le tako zdi, ker je več ljudi eden drugemu podobnih, zatorej ga ni hotel ogorčiti. Ali sedaj je tudi tujec pristopil bliže, ga bolj natanko pogledal in djal ves začuden: „Je-li mogoče?! ti tukaj, Tone, ki smo te že vsi mislili mrtvega!“

Samega veselja se je pri teh besedah Tone zgrudil pred grajščakom na kolena; prve besede, ki je je mogel spregovoriti, bile so: „So li še živi in zdravi moji stariši?“ —

„Še, še, le upokoji se, vse je zopet dobro, samo po tebi vedno hudo žalujejo, ker si tako nagloma izginil. Povej mi brž, kako si prišel tū sém?“

Tone je ob kratkem razodel vse okolnosti, ki so nam že znane, in ko je dokončal, pričel je grajščak tako-le:

„Tisti večer, ko sta šla z mojim gozdnarjem za lovskimi tatovi po gozdu, sedeli so tvoj oče in mati ravno pri večerji. Kar se privleče iz gozda simo celo krdelo Ciganov. Planili so v hišo in predno so se mogli oče kaj braniti, ležali so na tleh in tolovaji so jim usta zamašili. Materi pa so ukazali prinesiti denar, in ker niso koj hoteli, jeli so jih zbadati z noži, da so uboga reva zavoljo hudih bolečin milo ječali in slednjič pokazali premoženje. Ali Cigani so še več tirjali. Moj gozdnar je bil ravno pri ogljenici, ko sliši neko javkanje in ropot v hiši. Mislil je, da se hočejo morda gozdni tatje ondi poskriti, zatorej jo mahne urno tje z napeto puško. Pa Cigani so ga zapazili, pograbili svoj rop, pustili očeta in mater ter pobegnili v gozd. Gozdnar je sicer streljal za njimi, pa ni nobenega zadel. — Tako je rešil tvoje stariše, s kterimi bi bili tolovaji Bog vedi kaj še počeli.“

Urno jo je potem mahnil v gozd na ono mesto, kjer si ga ti čakal, ali bilo te že ni več ondi. Menil je, da si šel že domu v grad, ali ko mu povemo, da te ni bilo še nič domú, jelo ga je skrbeti in še tisti večer te je šel iskat najprej k starišem, potem pa v gozd, pa vse zastonj. Stariši, ki jih je že prejšnji dogodek tako oplašil, bili so sedaj popolnoma nesrečni. Mislili so, da si morda padel po nesreči v kako brezno, ali pa, da so te morda uni tolovaji umorili in kam zavlekli. Vse smo preiskali, pa nikjer ni bilo nobenega sledú.

Pretečeni mesec sem sklenil obiskati svojega ujca na Dunaji in pri tej priložnosti tudi ogledati nekoliko svet. Vpregel sem lastne konje, ker so trdni in kakor nalašč za dolga pota, ter šel najprej na Dunaj, potem pa sem jo krenil nekoliko po Ogerskem in Hrvaškem,

in glej! ravno sedaj, ko se vračam domú, po naključni tebe tukaj najdem“.

Kdo more popisati veselje Tonetovo, ko je zvedel, da so stariši še živi. Obadva se koj napotita v bližnji grad in še tisti popoldne se Tone poslovi od svojega sedanjega gospodarja in odrine z grajščakom domú.

Miroslav ga sedaj tudi ni več zadržaval. Obilno ga je obdaril za marljivost in pri odhodu še rekel, da mu je jako žal, ker izgubi tako pridnega gozdnarja, ktereга bo zelo pogrešal pri grajščini. —

Prišed v domači kraj Tone ni hotel iti koj z grajščakom v grad, ampak krenil jo je na ravnost v svojo prijazno dolinico, kjer je stala ogljarska koč. Njegova edina želja je bila: brž brž videti starše.

Prevelicega veselja so vsi trije jokali pri srečnem shodu: Nobeden ni mogel skorej besedice spregovoriti; še-le, ko so prvi trenotki radosti minili, moral je Tone vse na tanko povedati, kako je bilo z njim.

„Saj sem ti pravil, Mica!“ djali so oče, „da bova še videla Toneta. Kdor Boga ne pozabi, tega tudi Bog ne zapusti, in Toneta sva vedno učila, naj rad moli. — No, da je le tako ta reč, sedaj sem pa že vesel. Vsa škoda je poravnana.“

Grajski gozdnar se je službi odpovedal in njegovo mesto je spet prevzel Tone. Srečno je živel ondi in pridno opravljal svojo službo. Nekaj let pozneje se je oženil s pošteno deklico in oče in mati sta imela veselje pestovati svoje unuke. Vsako nedeljo je Tone s svojo ženo obiskal stariše v prijazni dolinici in ondi so se skupaj veselili in se spominjali nekdanjih dni, ki so jim učinili mnogo britkosti.

Dopisi.

(Poljski spisal Józef Korzeniowski, poslovenil L. G. Podgoričan.)

(Dalje.)

Na srečo ali nesrečo so različne zapreke mudile me na poti. Enajsti dan še le sem iz mesta Vilne približal se domu. Nestrpljivo i s strahom sem zagledal svojega domu streho sredi topolov. Detinski spomini, nada, da kmalu zagledam sorodne obraze, šum mej drevjem, kega posamezne podobe so še zmórom živo bile mi na spominu, klopotaajoči malen, ob kem sem v otroških letih pospaval — vsa ta preteklost se je mesila z bojznijo, da na žalost i javdanije naletim v svojem domu, kder sem nekdaž užival le radost.

Konja sta le dirjala, zvonček pa se je razlegal okrog; skoro gotovo je njega glas očeta zvalil na pot, kder sem ga srečal. Skočil sem z voza i zgrudil se mu pred noge, jokal sem. Vzdignol me je resno, a dobrotljivo. Tvoje materi je odleglo, vstala je užé, pomiri se, nikar ne jokaj“, — dejal je, objel me i odpeljal s seboj. Kedo nej še izpoznal, zlasti če je bil nesrečen, komu nej še znano čutije dobrodejne varnosti, kakošno otroško srce uživa pod domačo streho? Kader se slehrnega uda osobno živénije mej domačo družino začénja razvijati, gotovo menj trpi, če je izročilo se naročiju, iz kega je prišlo; če je zaupalo tistega duha varškemu domu, ki so Rimljanije oltarje stavili mu, a kega načelnik je oče v slehrnej družini.

Ko sem se bil zopet privadil domá i ko me je bila minola poprejšnja tesnost, prinesel mi je oče gospé

Hironimove pismo; ali kako resno mi je strmel v oči! Jaz sem zarudel i natihome proklinjal vse zapreke, ki nejso pustile mi zopet uživati tiste prilike, katera bi bila skrivala moje dopisovanije.

„To je ženska roka!“ — spregovoril je oča resno. „Pritrdil sem — jedva da se je slišal moj glas. Oča pak nej ni žugnot, temuč odšel je. Vsake pošte list je le sam dobil v roke, takov je bil njegov ukaz; vsak pot mi je sam prinesel slehrno pismo, to je trajalo nad poldrugi mesec. Mati je do céla ozdravila, ali žalostna je bila i ogibala se je vsakojakega razgovora z menoj. Jaz nejsem bil zadovoljen. Roditelja sta hladna bila do mé, milica je bila daleč od mene i v skrbi zá-me, kratkega časa nejsem imel nikakoršnega, s kratka: sam nejsem znal, kaj bi bil začel.“

Neko jutro sem od samega dolzeга časa jel vrdevati svoja pisma. Prišel sem do miličinih pisem: odpri sem krabico ki so gospé Hironimove pisma bila v njej. Kak list je bil v svojem zavitku, zaznamovanem s številkó, ktereга dné, katero uro sem tega ali tega dobil. Vse sem sespel na blazinjek, rad bi jih bil razporedil po številkah. O prav tisto trenotije, ko se je začelo to delo, oča stopi v sobo, zató nejsem utegnot pograbit i skriti te žepne biblioteke, ki je bilo tako jasno spričalo proti meni. Oča se je ozrl na grmado zavitkov, stegnot roko i molče podal mi še eno pismo, a nejsem si upal vzeti ga i razpečatiti. Poobešeno sem imel glavo, srce razburjeno vsled čudovitega čutija, molče sem stal pred svojim roditeljem i še ganol se nejsem.

„Tedaj nečeš prejeti tega pisma!“ — oče spregovori čez nekoliko časa v tem, ko je v žepu štel goldinarje, i vrže list k drugim pismom. Le da bi se mu bil zahvalil, še tega si nejsem upal. Neznanska žalost se je lotila me, njé krvavo srce — da je razodeto v tisoč popirnatih četrtkah resnemu oku hladnega človeka, ki naju je sodil kasneje. Ko sem zopet bil v svesti si, povzdignem oči: videl sem, da oča sedi pri mojem zakladu; del je roci križema na hrbet i pokojno i premišljeno je gledal vá-me, ter čakal mojega razodetija. Ker pa sem neprenehljivo molčal, spregovoril je napósled: „tedaj je tñ njenih pisem cela vrsta . . . a to v nekolikih mesecih? Ljubi sin, ali imaš strpno i neumorno dopisovalko!“

„Ali to je dama, ljubi oče, polna pravega razuma, polna poštenega čutija, — to je ženska, ki me rada ima; živi pa v grobovej samoti, torej nej čudovito, ker piševa v tem, ko me ne more videti.“

„Ali jo tudi ti ljubiš?“ — popraša me vljudno. A jaz se mu zgrudim pred nogi; razodel sem se mu. Oča pa mi je rekel, naj sedem; začel je govoriti z menoj — ne tako, kakor govori kak resen i nespoznalen oča, temuč tako, kakor govori kakov prijatelj — poln jasne prijazni i premišljenosti, s kratka: rad bi me bil obudil v živénije. Nada mi je obraz polila z rudečico i dala živost mojim besedam i popisom. Skrbélo me je le to, kako bi opravičil gospo Hironimovo, zató sem popisoval njé žrtvovalnost, njé blagosrčnost; moje dolžnosti do njé so mi bile svete — tako, da nej bilo drugačega pomočka mi, nego da ostanem véren svojej obljudi, katero sem, da je vdala se jej, zatrdil z dolgimi prošnjami, — da, celó z jokom i žalostjo, ki je pretila, da mi do céla ostrupi zdravije.

„Tvoje okólnosti“, dejal je oča, „izvedel sem jih ta čas, ko si bil zaprt. Ne čudi se, ljubi sin, mojemu strahu. Gospé Hironimove mi nejso popisali tako, kakor

jo ti obraziš. Poklical sem te iz Vilne, pa mi nej žal zató. Moja zapoved nej, da moraš zabití jo: očina načelnost ne sega tako daleč. Mojemu srečju je preveč do tvoje sreče, nečem ti pota do njé zagradi, nečem tega jaz, ki me očinstvo in srčni nagon veže, da ti proklestim pot do blagosti. O vajinej različnej starosti naj nikar ne govorim. Le to: ti si mladenič, ona je pa vdovica i vrhi tega nej več mlada. Ko bodeš ti mož, ona bode stara. Smijali vama se bodo ljudijé, ali kaj je ljudske sodbe, to le je to: moral jo bodeš ljubiti, čestiti, mirno bodeš moral živéti z njo domá i drugé. — Največa skrb je roditeljema ta, da izpoznata značaj tiste osebe, katerej naj bi zaupali svojega otroka srečo. Predno ti torej dovolim to, ali prepovem, moram do céla spoznati gospo Hironimovo. Grodek mi je poslal glas o tvojej zabloditvi, omenil je nekatere dogodke, ki so znani po vsej Vilni . . .“

Jaz vstanem sê svojega stola.

„Le malo pomisli, moj sin!“ — dejal je zopet oča résno, „ali se ne zdi čudovito ti to, ker je tvoj blagodejec, ta učeni starček sê same žalosti pisal mi, da si stratil mnogo časa. Ta možak, ki tako mnogo umeje; ki zná s kakim trdom si človek privéri korenito vednost, zná tudi, kak neprecenljiv zaklad je čas, torej ne more brezi bridke žalosti ozirati se na tiste, kateri zapravljajo ta božji dar i kupoma meó ga skozi okna. Da bi ta poštenjak zagovarjal gospo Hironimovo, tega ne more, zvlásti zató ne, ker je tvoje svarnotratičnosti pričetnica.“

(Konec prihodnjič.)

Opomin k veselju.

1.

Omlajen hrib, zelen je log,
Življenje novo krog in krog!
Cvetó mladé cvetičice,
Pojo predrobne ptičice!

2.

Odprí se mi srcé odpri,
Ne zametuj cvetočih dni;
Glej zlatí maj te vabi zdaj, —
Kdo vé, al bo te še kedaj?

3.

Zdaj pomlad je, zdaj cvetja čas,
Zdaj naj odmeva petja glas:
Dokler ti še cvetè mladost,
Uživaj radost in sladkost!

S. G.

Srenja pod lipo.

Enajsta nedelja.

(Dalje.)

Učitelj: Z ovsom bi bi bili zdaj pri koncu in razgovarjati se hočemo o prósu, ktero nekteri naših kmetovalcev prav pridno sejejo. Naše domače prosó imá 2 do 3 čevlje visoko bil, široke liste, ki so z biljo vred kosmati, in latovje z majhnimi enocvetnimi klaski. Zrnje je prav drobno, okroglo in mnogovrstne barve; imamo

namreč belo, rumeno, rúdeče in rujavo prosó. Največ prosá sejejo po gorkejih krajih štajerske in kranjske dežele. Po Gorenskem, Dolenskem in Hrvaškem pridelajo, kedar je leto ugodno, prav obilno prosá.

Hrastovšek: Če bi se le prosó zmiraj dobro obneslo, šteli bi ga lahko k našim najboljšim pridelkom, kajti daje nam prav dobro pšeno (kašo), pa tudi drožé se delajo iz prosene moke, ktere rabijo naše gospodinje, da si umesijo kruh. Vrhi tega je pa še prosena slama izvrstna piča za govejo živino. Škoda le, da ravno pri nas prosó malokdaj dobro obrodi, in če mu ni vreme ugodno, ne pomaga noben gnoj, nobeno obdelovanje, ob kratkem, — kar rasti noče, pa je vén.

Lipovec: In to še posebno takrat, če dalj časa dežuje. Letošnja pomlad nam je obetala prav dobro letino, al vendar se je obneslo vse slabejše, kakor se smo nadejali. Deževje in nevihte so nam prosó v naših krajih skorej popolnoma pokončale. Belega prosá smo sicer nekaj našli, al v primeri s slamo je prav malo zrnja.

Župan: Res je, da preobilna mokrota v začetku, ko začne prosó rasti, veliko škode naredi. Koj iz začetka potrebuje prosó suhega in gorkega vremena, pa tudi največjo sušo lahko pretrpi, ako ima zemlja le nekoliko vlage, ali jo vsaj čez noč rôsa nekoliko porosi. Korenine namreč ne sežejo nikoli pregloboko v zemljo, zategadel zadostuje tudi majhna vlaga, listi pa dobivajo živež iz zraka in od rôse.

Učitelj: Če je leto ugodno, pridelala se navadno prav veliko in lepega prosá. Dobro obrodi posebno v novinah in od plevela očiščenih njivah; zemlja se mu mora najmanj dvakrat rahljati, drugače pa zahteva ravno take zemlje kakor ječmen in se tudi na enak način oskrbuje. — S setvijo se ne sme nikoli preveč hiteti, kajti ako se ni zemlja zadosti osušila in ogrela, ali se je pa čez noč mraza bati, ni se nam nobenih dobrih pridelkov nadejati. Prosó sejemo navadno konec meseca malega travna ali pa koj v začetku meseca rožnika. Zemlja se mora pred setvijo prav dobro prerahljati, plevela očistiti, z brano prevleči in še le po tem naj se seme vseje in z valom dobro povali.

Groga: Pri nas pa imamo sploh návado, da seme koj z brano povlečemo, kaj menite, ali ni to dobro?

Učitelj: Ni dobro ne, ker se seme na ta način pregloboko v zemljo zavleče; bolje je tedaj, ako se zemlja pred setvijo z brano lepo ogladi in poravna in še le po tem seme vseje ter z valom povali. Če je zemlja rodovitna, je na en oral $\frac{1}{4}$, drugače pa $\frac{1}{3}$ merika semena zadosti, za bolj težko vezljivo zemljo ga je pa treba veliko več; omeniti pa vendar moram, da se prosó v težkeji, vezljiveji zemlji še nikoli ni dobro obneslo.

Završnik: Tukaj naj povem, da je meni prosó še vsako leto dobro obrodilo in to brž ko ne zavoljo tega, ker mu gnojim z blatom, ki si ga nabere iz jarkov, mlakuž in ribnikov; kaj pravite neki v k temu?

Župnik: Na to bom jaz odgovoril, da je za prosó še najboljše, ako se vzame droben gnoj, kakor je n. pr. blato, sprstenina, stara gléna in vsakoršna drobljád, ki se ne nabere po gnojiščih in hlevih, posebno dobro se mu pa mešan gnoj (kompost) prilaga. Z debelim in pustim živinskim gnojem, ki še ni dovolj segnit, naj se prósu nikoli ne gnoji, ker mu tak gnoj ne tekne. — Kar se pletve prosá tiče, naj vam še to povém, da nekteri gospodarji imajo navado, da na prosišče poženejo ovce, ktere vso travo in plevel poiščejo.

in pojédó, prosu pa prav nobene škode ne naredé, še dotaknejo se ga ne; pravijo, da se takó prosó najlože vpleje.

Hrastovšek: Prosna gosenica mi je lansko leto veliko škode naredila v prosišču, kaj pravite ali je kakšen pomoček zoper ta škodljivi mrčes?

Učitelj: Res je, da živi v bilkah prosá gosenica nekega rumenega metulja (Ochergelber Zünsler), ki pokonča prosene bilke, da se zgodaj posušé in rumene postanejo. Kedar te škodljive gosenice prosó napadajo, lahko se to pozna iz prejedjenih bilk, skoz ktere gosenica svoje rumenkasto blato izpahuje. Kakor hitro gosenica biléni sok (muzeg) na gornjem koncu bilke pokonča, podá se potem prav nizko navzdol do biléne korenine. Zavoljo tega je tudi najboljši pomoček, da se zatara ta škodljiva žival, ako se izruje in sožgé prosno strnje, kamor so se gosenice preselile; drugo leto se gotovo ne bodo več izlegli metulji iz njih.

Lipovec: Jaz sem do zdaj še zmerom strnišče podoraval, misleč da bom s tém prosne gosenice zatrl, al zelo sem se motil, kajti te grde spake je bilo čedalje več.

Učitelj: Ako se strnišče podôrje, se vé, da je po tem tudi gosenčje zalege toliko več, ker se gosenice čez zimo pod zemljó prav dobro počutijo, iz katerih po leti rumeni metulji izfrčé, ki svoja jajčka zopet v prosó vlagajo ter takó novo škodo začenjajo.

Groga: Meni pa le snet in ríja vsako leto veliko prosá vzame; znabiti da boste tudi o tej zadevi kakšen pomoček nasvetovati vedeli?

Učitelj: V tej zadevi vam svetujem samo to, da slabega zrnja nikoli ne sejete, posebno takrat ne, če je grdo vreme. Že pred žetvijo na polji si odberite seme, katero se vam najboljšo zdi za setev. Pustite ga, da prav dobro dozori in se dobro posuši, preden ga omlatite. Zrnje naj se po tem shrani v zračnej in suhej žitnici. Omlačeno seme vzemite samo tisto za setev, ki je najteže, to je tisto, katero pri vejanji na podu v kot leti. Preden ga vsejete, prepólite ga, da ga prahú očistite in nasujte ga v čiste žaklje.

Lipovec: Prav hvaležni vam smo, da nam ste kaj takega nasvetovali, ravnati se hočemo v prihodnje natanko po vaših nasvetih.

(Konec XI. nedelje prihodnjič.)

Smešnice.

Žena—slavček. Bil je mož, ki je imel jako hudo ženo. Kedar in od koderkoli je prišel, ragljala je nad njim, da se je vse treslo. Ali bil je tako mirán, da ga to ni nič motilo. Nekdaj sedi v gostilni med prijatelji in med drugim pride pogovor tudi na ptiče. Eden izmed njih je imel slavca domá, ktereга ni mogel prehlaliti, kako je ljub in kako lepo poje. Ko govor preneha, pravi mož hude žene: „Kaj bote vi, pojdite se solit! jaz imam najboljšega slavca, ker poje, da me le zagleda. Stavim, da v našem mestu ni enacega!“ — Možje so bili radovedni, posebno veliki ptičji prijatelj ga je hotel še tisti večer slišati, in šli so tudi drugi z njim. Pridejo pred hišo, pa vse je tiho. Mož pravi: „Kakor vidim, ni ga na oknu; stopite v vežo, jaz pojdem pa v izbo, in slišali boste. Tako storé. Ko se mož prikaže v izbo, zagrmí žena: „Ti grdavš! mrha! nemarnež! itd. Mož pa odpre vrata in kliče tovarišem: „Ali čujete zdaj slavca?“ Možje so videli in slišali ter odšli.

Čudna priprostost. Imela je revna mati butastega sina. Ko nekoliko odrase, reče mu, da bo moral iti v cerkev. „Mati, kakošna pa je cerkev?“ vpraša sin. „Bela je, pa zvoni, stoji na zelenem travniku.“ Sin pride na travnik, tam zagleda belega konja z zvoncec okoli vratu. „E te, to bo cerkev, bela je, zvoni, in na travniku!“ misli fant in skače okoli konja iskaje vrat, katerih pa se ve, ne more dobiti. Jokaje pride domu in toži materi, da ni mogel v cerkev, ki se je pasla na travniku. „Ti otroče ti! že vidim, da te moram sama vanjo peljati!“

Ko odrase, pravi mati, da se bo moral oženiti. „Kako pa se bom?“ „V cerkev pojdi, in sicer na kor, tam pa po ženskah oči meči in ktere se bodo oči naj bolj prijele, tisto pa vzemi!“ podučuje mati sina. Sin gre in vsem jarcem izvrta oči, in jih meče v cerkvi po ženskah, a nobene se ne primejo. Zadnje oko vendar ostane starej, škrbastej devici za kožuhom. To kar vzame, pelje domu in jo hoče imeti za nevesto. Gospod ju poročé.

Čez teden obišče on nevestine stariše. Dajo mu v darilo lepega psa — toda po potu ga izgubi. Mati ga posvari in pravi: „Če ti še kaj tacega dajo, moraš na vrstico navezati, in reči „ta, ta, ta!“ Ko pride drugič k nevestinim starišem, dajo mu velik kos sala. Naveže ga na vrstico in vpíje: ta, ta, ta! kakor ga je podučila mati. A na njegov klic priderejo psi vkup in mu salo snedó. Mati ga zopet posvari in pravi: „Če ti kaj tacega dajo, moraš pa na vozičku pripeljati!“ Sin gre v tretje k nevestinim starišem. Poprašujejo ga, če nevesta kaj šíva. Odgovori, da ne. Dajo mu kovčič sukanca in tri šivanke. On najeme voziček in pelje domu. „Za božjo voljo, sin! kdaj te bo vendar pamet srečala!“ zavpije mati videti, kakošne vganja njen sin. „Mati, jej grem pa naproti!“ odgovori in gre pameti iskat in jo, brž ko ne, še dandanašnji išče. Ime mu je Pavliha.

Računska zastavica.

Bogat kmet Miha, ki je tudi poznal, kakošne muhe imajo mrtve številke, reče v krčmi svojim sosedom: „Možje! Kdo kupi mojo kmetijo? Danes sem židane volje, dam jo prav po ceni.“ — „Koliko pa hočeš zanjo?“ oglasi se sosed Juri, „jaz bi jo pa kupil.“ — Veš kaj, ljubi moj Juri, za en krajcar ti jo prodam, odgovori Miha. — Ti se šališ, ker je zdaj predpust, skorej ježno Juri zavrne. Ne, ne, Juri, to je resnica. Le poslušaj: Do pustnega dne je še tri tedne ali 21 dni. Daj mi danes 1 krajcar, jutri 2, pojutrišnjem 4 in skozi 3 tedne vsaki dan pol več, in danes tri tedne, ko mi zadnjokrat prineseš, bo kmetija tvoja. Ali ti je po volji? Priče le simo, kliče Juri. — Ali ste slišali, da mi je Miha svojo kmetijo za 1 kr. prodal? — Vsi smo slišali, že velja! Da bi se pa kateri ne začel kesati, založiva pri hišnem gospodarju vsak 100 gold., kateri bi odstopil, izgubi svoj denar. Vse prav.

Juri gre domupoln veselja, da je lepo kmetijo, ki je več ko 10 tisuč vredna, za par krajcarjev kupil. Miha se pa smeje, da je Jurja tako na led spravil. Drugo jutro prej, ko nese Juri drugi krajcar, začne računati, koliko bo vse to; ali kako se ustraši, ko številke pregleduje. Leti k Mihi, in kaj misliš, kako sta se zmenila? Prihodnjič ti Besednik pové, če sam pred ne preračuniš.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Vse za trenotek nakako miruje, le na Českem je mnogo gibanja zavoljo prihodnjih, čedalje bolj bližajočih se neposrednih volitev v državni zbor. Omeniti pa tudi moramo, da je deželni zbor v Pragi po česki večini sklenil drugo. addresso na cesarja, potem ko je bil došel odgovor na prvo; pemskim Nemcem se vé da to ni bilo všeč, le-ti so predlagali, naj se brez adrese voli v državni zbor. Čehi tega niso hoteli, marveč glasovali so za addresso; ali pred glasovanjem so jo iz zbornice potegnili Nemci. Po dokončanem glasovanju je deželni maršal poslanca naznanil, da je deželni zbor odložen na nedoločen čas, skliče se z nova po posebnem cesarjevem povelji. Nemškimi liberalcem ni po volji, da je česki deželni zbor samo odložen, a ne razpuščen. Vlado pa so gotovo tehtni vzroki vodili pri tem sklepu. Iz vsega je jasno, da Nemcem na Českem ni nič za mir in spravo z državopravno opozicijo svoje dežele. Ustavovernežem se je tudi v novejšem času marsikaj izšlo po godu tako, kakor bi pred nekaj časom ne bili pričakovali; da se jim popolnoma izpolni želja, treba, da se spet osnuje novo ministerstvo iz samih mož njihove vrste. In res se té dni mnogo govori in pišari o novih ministrih, ali kakor sicer pravimo: ministerska prevaga — kriza — je. Videli bomo, ali se bo res kaj spremenilo.

Naznanja se, da državni zbor se zopet snide 7. dan nov. Delegacije pa se zberó 21. dan nov. v Pešti. Ker državni zbor še ni rešil adrese, t. j. odgovora na prestolni govor, in ker se mora, ko se snide, najpred s tem pečati, ne bo mu mnogo časa ostajalo za drugo poslovanje. Delegacijam pglavitna naloga bode določevanje državnega proračuna. Pri tem bi bilo treba jako temeljitih razprav, toda ako si jih delegacije privoščijo, rešen bo proračun — prepozno. Torej bojo brž ko ne morali hiteti in vrhovatiti, da se izmed dveh izvoli — manjše zeló.

Vnanje države. Da-si na bojišči te dni ni bilo brez nekaj manjših prask, vendar ni posebnega naznanovati, razen važne dogodb, da so Prusi dobili po hudem boju mesto Orleans; v tem mestu in v bližnjem okrogu si bojo lahko spet pomagali z živžem, ki jim že precej skopo hodi zanj. 18. t. m. se je imelo pričeti napadanje Pariza, pa ni slišati, da bi kaj bilo. Brž ko ne, da Prusi še niso prav pripravljeni. V nemšk dunajsk list res piše nekdo, ki razume take reči, da je pruska armada krog Pariza prereditko o razpostavljena. Mogoče tedaj, da imajo Prusi dovolj vzroka čakati; pa saj se mora reči, da se ne prenačijo z lepa. Francoska naznanila so simtertje tudi taka, kakor da bi mogoče bilo, da še kaj pridra opravijo zoper sovražnika. Ravno se naznanja, da so raznim vojakom razdelili čez 1 milijon pušk in enacega orožja. Tudi jim je v vojski prišel pomagat glasoviti laški hajduk — Garibaldi, ki je neki prevzel vodstvo vseh nerednih čet francoskih. Zdaj se še ne dá prevedeti, koliko vspeha bo imelo vse to.

Sloveči Francoz Thiers je bil spet na Dunaji vrnivši se iz Petrograda, od tam je potoval na Laško v Florenco, od koder se je vrnil domú na Francosko. Sprejemali so ga povsod jako prijazno in spoštljivo. Dvomljivo pa je, ali je kje kaj opravil zastran svoje domovine. —

Španci imajo vendar dobiti novega kralja; trdé namreč, da je laški kraljevič A madeo pripravljen prevzeti španski prestol.

Družba sv. Mohora.

Komaj smo razposlali letošnje družbine knjige, že je treba, da se prične nabira in vpisovanje udov za prihodnje leto. Po odborovem sklepu bo izdala družba za l. 1871. sledeče knjige:

1. **„Življenje svetnikov in svetnic“** VI. snopič (14—15 pol, od 16. avgusta do konca septembra) s podobami, spisuje g. M. Torkar.

2. **„Življenje Kristusovo“** III. snopič (10—12 pol) prav po domače poleg nemškega predelal slavni g. profesor St. Kociančič.

3. **„Ptice“** II. snopič s podobami, bo opisal naše močvirne, vodne in vse znamenitniše tuje ptice; to zares vzorno delo nadaljuje g. prof. Erjavec.

4. **„Koledarček“** za l. 1872; njemu bode pridjan popolni imenik družnikov in posebej še imenik vseh ustanovnikov.

5. **„Bučelarček“** v obsegu kacic 5 pol, spisal znani bučelar g. Sumper.

6. **„Večernice“** obsegale bodo na 8 polah dve obširniši povesti in druge krajše podučne spise raznega zapadka.

Ker se bodo knjige tiskale v 19.000 — 20.000 iztisih, znašali bojo stroški blizo 17.000 goldinarjev; samo kolek za 19.000 iztisov koledarčka stane 1140 gld.! Skrbimo tedaj in delajmo vsak po svoji moči, da bode število udov tudi prihodnje leto veselo naraščalo, kakor se je množilo dozdej od leta do leta. Božja pomoč!

Razne novice.

Presvita cesarica je 15. dan t. m. z Dunaja šla na Tirolsko. O njenem prihodu v Inomost je bilo mesto razsvitljeno.

Mil. g. knez in škof krški so po Koroškem razposlali pastirski list, ki popisuje žalostno stanje sv. očeta papeža. Vsled tega se po vsej škofiji opravljajo molitve za Pija IX.

Grof Laterano se je z javnim pismom poslovil od prebivalcev koroške dežele, odhajaje na Tirolsko, kjer je kot novi cesarski namestnik že pričujoč bil o prihodu presvite cesarice.

Učiteljski zbor. 20. t. m. se je v Celovcu pričel drugi letošnji zbor koroških učiteljev.

G. Ivan Macun, do zdaj kr. profesor v Zagrebu, imenovan je za profesorja ne I. državni gimnaziji v Gradcu.

„Apis.“ Živinska zavarovalna banka „Apis“, ki se že delj časa če dalje bolj širi tudi po Slovenskem, dobila je letos v dveh četrtletjih na Koroškem v zavarovanje 23 konj in 511 goved za znesek 41.800 gld. Odškodnine je v tem času izplačala 1080 gld. Ker je tudi pri živini rada nesreča, torej obračamo pozornost gospodarjev na to društvo.

Nova železnica. Kakor je slišati, odpre se železnica od Ljubljane do Trebiža prve dni novembra.

Izložba ali razstava vrtnarskega društva v Ljubljani je bila prve dni oktobra. Videlo se je mnogo lepega in hvalnega blaga, ki spada v vrtnarski posel in nekaj tudi v gospodarstvo sploh. Želeti je, da o tacihih prilikah bi bilo več vdeleževalcev s kmetov.

Novo državno posojilo. 50 milijonov spet potrebuje naša država. Nabirati jih hoče z obligacijami po 100 gld., ku-

povale se bojo po 80 gld. in prinašale 5 gld. obresti. Ker se s tem lahko tudi davki plačujejo, imenuje se to davkovsko posojilo.

„Triglav.“ Pod tem naslovom je v Ljubljani izhajal časnik v nemškem jeziku, braneč slovenske pravice. Zarad pomanjkanja denarne podpore je nehal izhajati.

Ena nar lepših cerkev svetu. Stolna cerkev v Strasburgu „Münster“ imenovana, je pokončana. Strasburg je veliko mesto na Francoskem, kjer divjá zdaj strašna vojska, pol ure od reke Rena, v lepi ravnini z veliko močno trdnjavo. Prusi so s svojo armado oblegli Strasburg, neprenehoma streljali s topovi v mesto in lučali ognjene rakete v njo, vnelo se je mnogo poslopij in tudi Münster je pogorel. Vse prošnje, naj se prizanese velikanski cerkvi, niso nič pomagale. Münster je v razvalinah! — v razvalinah po divjem ravnanju onega naroda, ki se ponaša s tem, da ga je Bog postavil za to, da bi omiko širil po svetu! — Lepo je to širjenje omike! — Münster je stara, gotiška velikanska cerkev v Strasburgu, ktero je sezidal Nemec Ervin iz Steinbacha, ima najviši stolp (437 čevljev), 5 portalov, orglje z 2242 piščalkami. Zidana je skorej iz samih kamnenih kvadrov. Razun te cerkve je porušena tudi cerkev sv. Viljema, seminar, mestna biblioteka, podobarnica in mnogo lepih hiš.

Pogorelecem v Postojni je Njegovo veličanstvo darovalo znameniti znesek 500 gld.

Granata. Nedavno je v ljubljanski okolici našel kmet granato, ki je bila na polji obležala pri topničarskih vojaških vajah. Kmet je granato radoveden vzel v roko, a granata je v tistem hipu razpočila in je revežu roko na drobno raztrgala. Kmetu so morali še tisti dan roko odrezati. Nekoliko večja previdnost bi gotovo ne bila od več — ne mislimo na kmeta, ki takih nevarnih stvari ne more poznati, ampak na vojaško zapovedništvo, ktero bi ne smelo svojih razpokljivih krogel tako meni nič tebi nič razpolagati po ljubljanskem polji.

Strašno nesrečna rodovina. V Požon je prišel pred kratkim nek trgovec, ki je hotel tam zrnja nakupiti. Ko je starec ravno pregledoval račune svojih pomočnikov, dobi telegrafično pismo, položi svoje račune na stran in ko prebere pismo, pade omamljen na tla. Ker mu je zdravniška pomoč brž bila preskrbljena, v kratkem se je spet zavedel. Zdaj pa se je nevolja le prav začela, starec se je neprestano jokati in klicati: „Moji sinovi! Moji sinovi!“ Moja revna žena! — V pismu je namreč stalo, da sta oba njegova sina v boju padla, in da je mati, ko je to zvedela, ob pamet prišla. Starec je rekel, da je bil eden 30, drugi pa 35 let star, da sta oba že imela svojo trgovino in sta bila oženjena ter zapustila več majhnih otrok. Tri rodovine so tedaj celo nesrečne. — Takovih žalostnih prigodkov se bode letos v marsikteri rodovini v Nemčiji dogodilo in to vse samo zaradi ošabnosti in častiželja pruskega kralja, Bismarka in Napoleona. —

Akademski kipar Moriz Hölzel v Mariboru je nedavno izdelal gotičen altar, ktere ga je postavil v podružnici sv. Martina, županije št. kancijanske na Koroškem. Delo se odlikuje vsled svoje priproste in umetne izvršbe. Posebno dobro je izdelana velika štatva sv. Martina, ki se naslanja na križ, na katerem je cela slika Kristusa v znani tipični obliki. Na vsaki strani kleči moleč angelj. Altar je motljivo podoben kamnitemu. Pozlačenje je prav dobro in na pravem mestu napravljeno. Marljivi umetnik Hölzel zasluži, da ga priporočamo širjemu okrogu.

Dohodki za Janežičevo ustanovitev.

	gold.	kr.
Prenesek iz 15. lista	1012	44
Nadalje je bilo poslano:		
423 J. Kragelj, duh. pomočnik v Kanalu	1	—
424 Slovenski bogoslovci centr. semenišča v Gorici	43	20
425 Agnjeslav Tomažič	—	20
426 Lovro Stepišnik	—	30
427 J. Lapajne, učitelj v Idriji	1	—
428 J. Sivic, fajmošter v Podklostru	2	—
429 S. Dobajnikar, fajmošter v Svecih	1	—
430 J. Likar, kaplan v Bovcu	—	70
vkup	1061	84

V Celovcu 20. oktobra 1870

Odbor.

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajšana.

Ime žita	V Celovcu	V Ljubljani	V Mariboru	V Varaždinu	Kranju
	gld. kr.	gld. kr.	gld. kr.	gld. kr.	gld. kr.
Pšenica	7 76	5 10	5 —	4 54	5 85
Rež	5 64	5 30	3 75	3 53	4 20
Ječmen	4 25	2 —	3 10	3 —	2 50
Ajda	4 60	3 10	2 90	2 60	3 20
Tursica	4 80	3 80	4 —	2 63	—
Proso (Pšeno)	6 66	2 90	2 90	2 80	2 50
Oves	2 80	2 50	1 80	1 95	1 90
Krompir	—	1 50	1 30	1 20	1 55
Fižol	4 50	—	—	—	3 84

Kurzi na Dunaji 23. oktobra 1870.

5% metalike . 56 gld. 55 kr. Nadavek na srebro 122 gld. 25 kr.
Narodno posojilo 66 „ 30 „ Cekini 5 „ 95 „

Dopisovalnica.

Slavnemu vredništvu „Kat. Nov.“ v Uh. Skalici: V Celovcu izhajata zdaj dva slovenska lista: „Slovenski prijatelj“ in „Besednik“, „Glasnika“ ni več. „Kat. Nov.“ nam večidel dohajajo pod adreso „Glasnikovo“. — Fr. C. v Ljubljani: Lepa hvala! Zastran neizpolnjene želje je meni enako žal kakor vam; morda se izpolni v prihodnje. — A. K. v Lj.: Poslane „pesni“ so dobre, večidel zrele za natis in jih „B.“ o priliki prinese. Le vrlo napredujte. — A. B. C.: V prhodnjem listu prinesemo sestavek po vaši želji. —

Nekterim mlajšim pisateljem: Pred daljšim in krajšim časom smo od raznih strani prejeli pesniških poskušinj, ktere so še celó mladi pisatelji „Besedniku“ namenili. Marsiktera pesmica kaže, da iz peresa njegovega roditelja vtegnejo kdaj prihajati izvrstni plodovi. Poslano pa ni še za natis. Pri taci se ne razvitih cvetkah bi le malo pomagala tudi vrednikova poprava. Vemosicer, kolika radost je mladeniču, kedar vidi svoje prvence — natisnjene! Ali gotovo mu je v škodo, če je natisnjena reč — poslana stvar, ker rad prejenja v napredovanji. Naša misel je, da kedar človek stopa na pisateljsko pot in hoče kaj v natis dati, najpred naj piše mične reči v prozi. Ko je že precej zmožen v pisavi, naj tudi poje, ako čuti pevsko žilo v sebi. Pri tem pred vsem velja pravilo: pri pesniškem izdelku bodi lepa duša v lepem telesu, t. j. notranji obseg bodi zavrt v lepo zvanjano obleko, v pesniški jezik. Pri omenjenih poskušnjah zvanjani obliki ni mnogo očitati, večidel pa manjka logične razpeljave v mislih. Ako tedaj kuješ pesem, izberi misel, vredno pesniške oblike, nariši si v duhu naprej vse, kakor slikar podobo, potem zvršuj in naredi stvar kolikor se dá dovršeno.

J. G. v R. Bukve so se od tú odposlale v začetku t. m. pod Vašim naslovom; naročnine za drugo polletje nismo še dobili. —